

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Злочинність, що набула надзвичайних масштабів у зв'язку з переходом до постіндустріального глобалізованого етапу розвитку суспільства, безпосередньо загрожує як державам та соціальним інституціям, так і кожній людині. Жодний соціум не може гарантувати безпеки від кримінальних загроз. Відповідно до цього перед сучасною юридичною наукою постало завдання теоретично та методологічно забезпечити розробку принципово нових стратегій (включаючи законодавство), яке б надало можливостей інноваційного розвитку та зменшило б кримінальні ризики у провідних сферах буття суспільства.

Відповідно до цього ретельного переосмислення потребують феномени злочинності та її причинного комплексу, особистості особи, яка вчиняє злочини, системи запобігання кримінальній активності на загальному, груповому та індивідуальному рівнях.

Пізнання злочинності, закономірностей її розвитку, сучасних тенденцій, які притаманні окремим видам кримінальної поведінки, вироблення ефективних стратегій запобігання соціально небезпечній активності задля забезпечення прав та свобод людини, суспільних та державних інтересів на національному та наднаціональному рівнях входять до предметного поля кримінології – самостійної соціально-правової науки, яка акумулює результати досліджень широкого спектру наук (у першу чергу, юридичних).

Предметом даного курсу є феноменологічні та етіологічні особливості злочинності як цілісного явища та окремих її видів в Україні та світі, особистісні характеристики осіб, які вчиняють злочини, специфіка механізму індивідуальної злочинної поведінки, спеціальні прийоми аналізу кримінальної активності, поточний стан та тенденції запобіжної діяльності щодо окремих видів злочинності, які виявляють себе на національному та наднаціональному рівнях.

Метою даного курсу є засвоєння базового комплексу знань, що сформований у сучасній кримінологічній науці.

Перед студентами поставлені такі **завдання**:

- самостійне опрацювання та узагальнення даних, отриманих з офіційних та альтернативних джерел, щодо кримінологічної характеристики злочинності, її тенденцій, перспектив запобіжної діяльності в Україні та світі;

- вивчення міжнародно-правових документів, нормативних актів, спеціальної літератури;

- аналіз матеріалів слідчої та судової практики з метою визначення особливостей характеристики осіб, які вчиняють злочини, механізму індивідуальної злочинної поведінки, факторів останньої.

Після вивчення курсу студенти мають **знати**:

- поняття, ознаки та функції злочинності як феномену, кримінологічні показники злочинності в Україні, особливості кримінальної активності на національному та наднаціональному рівнях;

- визначення, ознаки та показники видів злочинності;

- основні підходи з пояснення злочинності, які представлені у вітчизняній та зарубіжній кримінологічній науці, фактори кримінальної активності, зазначені у міжнародних документах та нормативно-правових актах;

- особистісні характеристики осіб, які вчиняють злочини, та їх практичне значення для визначення особливостей кримінальної активності певного виду;

- поняття системи запобігання злочинності, основні різновиди систем запобігання кримінальній активності, які представлені у світі;

- особливості запобігання окремим видам злочинності;

- основні міжнародні та нормативно-правові документи у сфері запобігання злочинності.

уміти:

- аналізувати матеріали кримінальних проваджень, дані статистики, міжнародно-правові документи та нормативні акти стосовно кримінологічно значущих аспектів;

- характеризувати особистість осіб, які вчиняють злочини та є їх жертвами, аналізувати ситуації вчинення злочинів, виокремлювати та аналізувати дані для прогнозування ймовірності кримінальної активності, оцінювати закономірності віктимізації на груповому та індивідуальному рівнях;

- орієнтуватися у політиці запобігання злочинності, яку здійснює Україна та міжнародне співтовариство; визначати перспективні напрями запобіжної діяльності з огляду на особливості розвитку суспільства в конкретний історичний період; виокремлювати основні проблемні аспекти запобігання конкретним видам злочинності та критично оцінювати запобіжний потенціал держави та суспільства.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН КУРСУ

Для студентів денної форми навчання

№ п/п	Тема	Лекції (год.)	Семінарські (год.)	Самостійна робота (год.)
1.	Вступ до кримінології. Поняття, предмет, функції кримінології.			1
2.	Проблеми визначення злочинності. Характеристики та ознаки злочинності.	1	1	1
3.	Кримінологічна характеристика злочинності в Україні. Тенденції злочинності в сучасному світі.	1	1	1
4.	Теорії пояснення злочинності та їх практичне значення	1	1	1
5.	Особа, яка вчиняє злочин: визначення, характеристика, особливості становлення, типологія та класифікація.	1	1	1
6.	Механізм індивідуальної злочинної поведінки	1	1	1
7.	Загальні правила проведення кримінологічних досліджень. Кримінологічне прогнозування.			2
8.	Запобігання злочинності: поняття, принципи, системні елементи, основи планування.	2	2	1
9.	Загальнокримінальна корислива злочинність: кримінологічна характеристика та особливості запобігання.	1	1	1
10.	Загальнокримінальна насильницька злочинність: кримінологічна характеристика та особливості запобігання.	1	1	1
11.	Рецидивна та професійна злочинність на сучасному етапі: кримінологічна характеристика та особливості запобігання. Пенітенціарна злочинність як кримінологічне явище.	1	1	2
12.	Економічна злочинність: кримінологічна характеристика та особливості запобігання.	2	2	3
13.	Феномен корупції: поняття, кримінологічна характеристика та особливості запобігання.	2	2	3
14.	Організована злочинність: кримінологічна характеристика та особливості запобігання.	2	2	3
15.	Політична злочинність: поняття та особливості запобігання.	2	2	2
	Всього за семестр	18	18	24

Для студентів заочної форми навчання

№ п/п	Тема	Лекції (год.)	Семінарські (год.)	Самостійна робота (год.)
11.	Поняття, предмет, функції кримінології. Проблеми визначення злочинності. Характеристики та ознаки злочинності.			2
22.	Кримінологічна характеристика злочинності в Україні. Регіональні та світові тенденції злочинності на сучасному етапі.	1	1	2
33.	Теорії пояснення злочинності та їх практичне значення			2
44.	Особа, яка вчиняє злочин: визначення, характеристика, особливості становлення, типологія та класифікація. Механізм індивідуальної злочинної поведінки	1		2
55.	Запобігання злочинності: поняття, принципи, системні елементи, засади планування.	1	1	2
66.	Загальнокримінальна корислива злочинність: кримінологічна характеристика та особливості запобігання.			2
77.	Загальнокримінальна насильницька злочинність: кримінологічна характеристика та особливості запобігання.			2
88.	Економічна злочинність: кримінологічна характеристика та особливості запобігання.			2
99.	Феномен корупції: поняття, кримінологічна характеристика та особливості запобігання.			2
110.	Рецидивна та професійна злочинність на сучасному етапі: кримінологічна характеристика та особливості запобігання. Пенітенціарна злочинність як кримінологічне явище.			2
111.	Організована злочинність: кримінологічна характеристика та особливості запобігання.	1		2
112.	Політична злочинність: поняття та особливості запобігання.			2
	Всього за семестр	4	2	24

ЛІТЕРАТУРА ДО ВСІХ ТЕМ:

1. Антонян Ю.М. Криминология. Избранные лекции / Ю.М. Антонян . – М.: Юрид. лит., 2004. – 448 с.
2. Брейтуэйт Д. Преступление, стыд и воссоединение / Пер. с англ. Н.Д. Хариковой; Под общ. ред. М.Г. Флямера; Ком. д.ю.н., профессора Я.И. Гилинского / Д. Брейтуэйт. – М.: МОО Центр «Судебно-правовая реформа», 2002. – 310 с.
3. Ведерникова О.Н. Основные криминологические системы современности (сравнительный анализ) / О.Н. Ведерникова // Государство и право. – 2002. – № 10. – С. 32-40.
4. Гилинский Я.И. Криминология. Курс лекций: Учебник для ВУЗов / Я.И. Гилинский. – СПб.: Питер, 2002. – 384 с.
5. Гилинский Я.И. Девиантность, преступность, социальный контроль. Избранные статьи / Я.И. Гилинский. – СПб.: Изд-во Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 322 с.
6. Гилинский Я. Девиантология: социология преступности, наркотизма, проституции, самоубийств и других «отклонений» / Я. Гилинский. – СПб: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2004. – 520 с.
7. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. / А.П. Закалюк. – К. : Видав. Дом «Ін Юре», 2007-2008.
8. Иванов Ю.Ф. Криминология: Навч. посіб. / Ю.Ф. Иванов., О.М. Джужа. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2006. – 264 с.
9. Иншаков С.М. Криминология: Учебник / С.М. Иншаков. – М.: Юриспруденция, 2000. – 432 с.
10. Кондратюк Л.В. Антропология преступления (микрোকриминология) / Л.В. Кондратюк. – М.: Изд-во НОРМА, 2001. – 344 с.
11. Криминологія: Загальна та Особлива частини: підручник / І.М. Даньшин, В.В. Голіна, М.Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В.В. Голіни. – 2-ге вид. перероб. і доп. – Х.: Право, 2009. – 288 с.
12. Криминология – XX век / Под ред. д.ю.н., проф. В.Н. Бурлакова, д.ю.н., проф. В.П. Сальникова. – СПб.: «Юридический центр Пресс», 2000. – 554 с.
13. Криминология / Под ред. Дж.Ф. Шели / Пер. с англ. – СПб.: Питер, 2003. – 864 с.
14. Криминология: Учебник для вузов / Под общ. ред. д.ю.н., проф. А.И. Долговой. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, 2005. – 912 с.

15. Курс кримінології: Загальна частина: Підручник: У 2 кн. / О.М. Джужа, П.П. Михайленко, О.Г. Кулик та ін.; за заг. ред. О.М. Джужи. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.
16. Литвак О.М. Держава і злочинність / О.М. Литвак. – К.: Атіка, 2004. – 303 с.
17. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т.; Т. 5. Кримінально-правові науки. Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю в Україні / В.В. Сташис, А.П. Закалюк, В.В. Голіна, О.Г. Кальман, В.П. Тихий, Ю.В. Баулін; Акад. прав. наук України. – Х.: Право, 2008. – 839 с.
18. Современные проблемы и стратегии борьбы с преступностью / Научн. ред. В.Н. Бурлаков, Б.В. Волженкин. – СПб.: Издательский Дом С.-Петербур. гос.ун-та, Изд-во юрид. ф-та С.-Петербур. гос. ун-та, 2005. – 592 с.
19. Спиридонов Л.И. Социология уголовного права / Л.И. Спиридонов. – М.: Юрид. лит., 1986. – 240 с.
20. Филимонов В.Д. Криминологические основы уголовного права / Филимонов В.Д. / Под ред. А.Л. Ременсона. – Томск: Изд. Томск. ун-та, 1981. – 214 с.
21. Фокс В. Введение в криминологию. Пер. с англ. / Под ред. В.М. Когана, Б.С. Никифорова / В. Фокс. – М.: Прогресс, 1985. – 312 с.
22. Хохряков Г.Ф. Криминология: Учебник / Г.Ф. Хохряков / Отв. ред. В.Н. Кудрявцев. – М.: Юристъ, 1999. – 511 с.
23. Шестаков Д.Л. Криминология. Преступность как свойство общества / Д.Л. Шестаков. – СПб.: СПбГУ, 2001. – 430 с.
24. Шнайдер Г.И. Криминология / Г.И. Шнайдер. – М.: Изд группа «Прогресс», 1994. – 504 с.
25. Яковлев А.М. Социология преступности (криминология): Основы общей теории: Уч. пос. / А.М. Яковлев. – М.: Содействие новый век, 2001. – 239 с.

ОСНОВНІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_789
2. Руководящие принципы в области предупреждения преступности и уголовного правосудия в контексте развития и

нового міжнародного економічного порядку (приложение к Миланскому плану действий, принятому на седьмом Конгрессе ООН по предупреждению преступности и обращению с правонарушителями, Милан (Италия), 26 августа – 6 сентября 1985 г.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/ru/documents>

3. Европейская конвенция по возмещению ущерба жертвам насильственных преступлений [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_319
4. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму від 16.05.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_948
5. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом від 27.01.1977 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_331 (в ред. від 26.02.2009 р.)
6. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 47-48.
7. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 04.11.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_102
8. Рекомендація R (2000)19 Комітету міністрів Ради Європи про роль служби публічного обвинувачення в системі кримінальної юстиції, прийнята Комітетом міністрів 6.10.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravo.org.ua/files/zarub_zakon/rek_2000.pdf
9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 27. – Ст. 282.
10. Про боротьбу з тероризмом // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 25. – Ст. 180.
11. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 260.
12. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057.
13. Про запобігання корупції: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

14. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 46. – Ст. 2047.
15. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 47. – Ст. 2051.
16. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.
17. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 358.
18. Про основи національної безпеки України: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
19. Про очищення влади: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 44. – Ст. 2041.
20. Про попередження насильства в сім'ї: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 10. – Ст. 70.
21. Про пробацію: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 93.
22. Про прокуратуру: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2-3. – Ст. 12.
23. Про протидію торгівлі людьми: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19-20. – Ст. 173.
24. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та протоколів, що її доповнюють (Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї і Протоколу проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітрю): Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 19. – Ст. 263.
25. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 38. – Ст. 380.
26. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.
27. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 40. – Ст. 338.
28. Про Концепцію державної міграційної політики: Указ Президента України. – №622/2011. – 30.05.2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/622/2011>

29. Про Концепцію державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю: Указ Президента України. – №1000/2011. – 21.10.2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1000/2011>
30. Стратегія державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України – № 1153 – 28.08.2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/735-2013-p>
31. Про утворення Національного агентства з питань запобігання корупції: Постанова Кабінету Міністрів України – № 118 – 18.03.2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/118-2015-p>

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ:

1. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sc.gov.ua/>
2. Генеральна прокуратура України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/>
3. Міністерство внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua>
4. Європейський Суд з прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>
5. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ombudsman.gov.ua/>

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ПРОГРАМА КУРСУ

Тема № 1

ВСТУП ДО КРИМІНОЛОГІЇ. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, ФУНКЦІЇ КРИМІНОЛОГІЇ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Кримінологія є узагальненим результатом синтезу наробок, що були отримані фахівцями, які працювали у двох відносно самостійних напрямках дослідження кримінальної активності:

- антропологічному, предметне поле якого складали характеристики та особливості індивідів, що вчиняли злочини; основним завданням прихильників цього напрямку стало формулювання переліку ознак, за якими можна відрізнити законослухняного громадянина від особи, схильної до вчинення злочину; відповідно, «кримінальність» розумілася як індивідуальна властивість (у тому числі й така, що межує з хворобливим станом);

- соціологічному, в рамках якого фахівці зосередилися на виявленні та дослідженні закономірностей масових явищ, наявність яких свідчила про відхилення від «нормального» суспільного розвитку; в цьому сенсі кримінальність розглядалася як ознака, притаманна соціуму в цілому, а окремий індивід вважався «відбитком» загальносоціальних процесів.

Власне сам термін «кримінологія» був введений в юридичний обіг Рафаелем Гарофало (1851-1934) у 1885 р. Однак не слід применшувати й вплив роботи Чезаре Беккарія «Про злочини та покарання», яка вийшла у 1764 р., адже в західній науці саме з цією працею, яка похитнула традиційні уявлення про природу кримінальності, каральний вплив на злочинця тощо, пов'язують виникнення якісно нового (кримінологічного за своєю сутністю) знання.

У ретроспективі розвиток кримінології являє собою поступове формування та актуалізацію певних підходів до предмету цієї науки:

- кінець XIX ст. – 20-30 рр. XX ст. – період активних теоретичних та емпіричних досліджень, внаслідок чого оформилися основні класичні (соціологічний та антропологічний) та виникли інтегративні підходи до розуміння кримінологічної проблематики (зокрема, соціолого-культурологічний, соціоантропологічний). Так, у перші роки існування СРСР активно розроблялися питання особистості злочинця. Базою проведення таких досліджень стали

статистичні установи, в яких була зосереджена так звана моральна статистика, та кабінети з вивчення особистості злочинця. Першим був організований Петроградський кримінологічний кабінет (1917 р.). В Україні першою кримінологічною установою була юридична клініка при юридичному факультеті Київського інституту народного господарства (1924 р.). У цей же період в Одесі був заснований всеукраїнський кабінет із вивчення особистості злочинця та злочинності. Його метою було «сприяння виправно-трудовим органам у справі правильного застосування виправно-трудового впливу поряд із дослідженням фактів злочинності як соціального явища». У результаті таких розробок були представлені узагальнення щодо вбивств, статевих злочинів, хуліганства, у яких були зроблені спроби «відшукати першопричини цих злочинів, що ведуть від особистості злочинця до факторів матеріальних та культурних, які протиставляють злочинну особистість суспільству»;

- 40–70 рр. ХХ ст. – період переважно емпіричних дослідів та домінування соціологічного підходу; в СРСР на цей період припадає заборона кримінології як «буржуазної» науки, репресії серед юридичної спільноти, після 1950-х рр. – критичне ставлення до антропології та «біологізаторства» у кримінологічних дослідженнях;

- кінець 70–80 рр. ХХ ст. – період активізації теоретичних досліджень (зокрема, культурологічних), відродження інтересу до антропологічного підходу, відбуваються зміни у трактовці сутності основних підходів;

- 90 рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст. – етап докорінних змін у кримінології (з огляду на досягнення в галузі біології, генетики, вихід антропологічних досліджень на новий рівень, формування системного погляду на предметне поле кримінології, зокрема, шляхом пошуку дотичності між кримінологічної проблематикою та сферою інтересів суміжних наук).

В ході розвитку кримінологічної науки були сформульовані погляди на сутність і предмет кримінології, які стали основою для формування різних шкіл, що існують й сьогодні. В загальному вигляді їх можна звести до низки основних напрямів:

- представники першого напрямку вважають кримінологію частиною кримінального права, якщо його розглядати в широкому сенсі. В рамках цього напрямку кримінологія є соціологією кримінального права, яка особливого значення надає вивченню кримінологічних засад кримінального права, питанням ефективності кримінального законодавства як засобу впливу на злочинність;

- представники другого напрямку вважають доцільним об'єднання всіх «допоміжних стосовно кримінального права наук» (Г. Гросс) у єдину систему кримінології. В цьому сенсі кримінологія включає

кримінальну та пенальну політику держави, організацію управління соціальними процесами та інститутами, дотичними до кримінальної активності, тощо задля вироблення кримінологічної політики (кримінологічної стратегії протидії злочинності);

- третій напрям розглядає кримінологію переважно як науку про злочинність та її причини задля вироблення рекомендацій щодо запобігання кримінальній активності на загальному, груповому та індивідуальному рівнях;

- представники четвертого напрямку досліджують кримінологічні проблеми в контексті вивчення особистостей з девіантною поведінкою та тих заходів, які застосовуються до них.

Найбільш плідним є органічне поєднання здобутків всіх напрямків, однак при цьому неможна нівелювати специфіку предмету кримінології, оскільки саме він відмежовує її від інших галузей знання та надає практичного сенсу її існуванню. В предмет сучасної кримінології входять:

- злочинність як специфічна форма поведінки, що відхиляється;
- причинний комплекс злочинності (криміногенні детермінанти);
- особистість особи, яка вчиняє злочини, та індивідуальна кримінально активна поведінка;

- система запобігання злочинності, організація якої пов'язана з кримінологічним плануванням та прогнозуванням;

- особливості запобігання окремим видам злочинності.

Окреме місце посідає вчення про жертву злочину (кримінальна віктимологія), яку можна вважати складовою частиною кримінологічної науки.

Сучасна кримінологія не становить окрему галузь права, Україна не має цілісного запобіжного (профілактичного) законодавства. В цей же час внаслідок прикладної спрямованості кримінологічного знання правова складова у дослідженнях, впровадженні їх результатів у практичну діяльність, здійсненні запобіжної діяльності посідає особливе місце. Тому законодавство, що має відношення до запобігання злочинності, становить безпосередній інтерес для кримінології.

Сьогодні кримінологія розглядається як самостійна комплексна соціально-правова наука зі специфічним предметом, що дозволяє чітко відмежувати її від юридичних та інших суспільних наук. В цей же час кримінологія щільно пов'язана, у першу чергу, з усіма галузями кримінально-правового циклу, крім цього, слід виокремити концептуальні зв'язки з девіантологією, психологією, економікою тощо.

Кримінологія виконує певні функції:

- описову (кримінологія описує явища та процеси, які входять до її предмету, за допомогою теоретичних постулатів та емпіричних